

İNSANIN KEÇƏ BİLƏCƏYİ ƏN ŞƏRƏFLİ YOL (Şəhla Həsənova haqqında düşüncələr)

İradə KÖÇƏRLİ

Bu yazı 2016-cı ildə Şəhla Həsənovanın 60 illik yubileyi münasibətilə yazılmış очерkdir və "Mədəniyyət.az" jurnalında dərc olunmuşdur. Həmin yazını olduğu kimi oxuculara təqdim edirik.

Şəhlanı yaqın ki, ən çox taniyan insanlardan biriyəm. Biz hər ikimiz - Bülbül adına musiqi məktəbinə qədəm qoyduğumuz gündən başlayaraq, yaqın ki, taleyin hökmü ilə, özümüz də bilmədən, bir-birimizə üz tutduq, yaxınlaşdıq, dostlaşdıq. Bir parta arxasında aylaşdıq, birgə gəzdik, bir oturduq, bir durduq. Məktəb illərinin sevincini, çətinliyini bir yaşadıq, bir böyüdük. İllər keçdi, zaman ötdü... Çox sınaqlardan çıxdıq... Doğmalaşdıq... Əziz rəfiqəm Şəhla isə mənim həyatımın bir parçasına çevrildi...

İkinci sınıfta bizim sınıf Zeynəb (İsmayilzadə) daxil oldu və dostluğumuz üçlüyə çevrildi. Doqquzuncu sınıfta oxuyarkən məktəbə Ülker (Talibzadə) qədəm qoydu və o da bizim sıralarımıza qoşuldu və biz dörd rəfiqə, o yeniyetmə illərinə xas qayğısız, xoşbəxt, sanki möcüzə dolu bir yola çıxdı. Birlikdə həm acılı, həm şirinli günlər yaşadıq. Bir-birimizə sıxıca sarıldığımız... Gülüdk, ağladıq... çalışdıq, vuruşduq... Heç birimiz əqidəmizdən, məqsədimizdən, "mən"liyimizdən, qarşımızdakı böyük amallardan dönmədik. Arzu-larımıza, istəyimizə, seadətimize, uğurlarımıza doğru inamla irəlilədik. Bu dostluq əsil - qıbtə edilə biləcək böyük bir dostluğa çevrildi, bizim taleyimizi müəyyən etdi, həyatımıza mənə qatdı, rəng getirdi.

Düşünürəm ki, bu özü də həyatın bizə verdiyi bir bəxşışıdır. Mən çox xoşbəxt insanam ki, taleyim məni belə bir maraqlı, istedadlı, heyatə düzgün baxışlı, pozitiv insanlarla rastlaşdırıb, mən onlarla unudulmaz günlər, aylar, illər keçirmişəm. Bu ünsiyyət mənə çox hisslər bəxş edib, bilmədiklərimi öyrədir, mənə zənginləşdirir.

Həmişəlik yaddaşımıza həkk olan məktəb illəri, son dərəcədə həyat dolu Konservatoriya illəri, müstəqil

həyata qədəm qoyduğumuz illər, elmi-pedaqoji fəaliyyətə başladığımız dövr, ailə qurduğumuz illər... Hesab edərim ki, biz çox maraqlı, çox mənalı bir ömür yaşamışıq. Xoşbəxt insanlarıq ki, taleyimiz musiqi ilə bağlı olub. Musiqi bizi təbiiyə edib, bizə həyretəməz duyğular bəxş edib, ömrümüze çoxlarının ağılna belə gətirmədiyi, duya bilmədiyi hissələri yaşadıb. Əminəm ki, əgər bu möhkəm dostluğumuz olmasaydı, həyatımız başqa bir axarla gedər, bütün olub keçənləri bu qədər məzmunlu, bu qədər heyəcan dolu, ürək döyüntüsü ilə yaşaya bilməzdik.

Rəfiqələrimin hər birinin mənim ürəyimdə öz yeri var: hazırcavab Zeynəbə, isti bir yuva kimi, sığınmaq, hər dəqiqə vacib olan məsələ bərsində məsləhət almaq, lətifələrini dinləyib uğunmaq və s. mümkün idi. Gözəl Ülker sakit, mülayim təbiəti ilə, ağıllı məntiqi ilə, üzündəki nuru ilə səni də işıqlandırır, qəlbine bir rahatlıq gətirirdi. Şəhlanın yeri isə tamam başqa idi. O qrupumuzun lideri idi. Parlaq zəkası, geniş erudisiyası ilə hər birimizdən fərqlənirdi. Hər bir suala cavabı hazır idi, hər bir fənn üzərə dərin biliklərə malik idi və hər birimiz onunla hesablaşırdıq.

Fenomenal yaddaşa malik idi. Lazımı anda fikirlərini, biliklərini səfərbər edərkən ən dürüst, məntiqi cavabı tapmaq qabiliyyətinə malik idi. Uca Allah ona hər şey bəxş etmişdi. Gözəllik, istedad, ağıl, xoş xasiyyət, nikbin ruh... Gözlərində daim bir işıq parlayırdı, oynaq, diri baxışları, uşaqlara xas saf gülüşü, məsum siması vardı. O, sarışın saçları, bəyaz çöhrəsi ilə, şux duruşu və yerışı, şıltaqyana, şirin danışığı və davranışı, müasir və sanki işıq qığılcımları saçan görkəmi ilə sanki gəncliyin, gözəlliyin özü idi... Cəlbedici taravəti ilə həmyaşdılarının, gənc oğlanların həsəd yeri idi... Üstəlik "əlində" məktəbdə qazandıqı Qızıl medalı, Konservatoriyanın Qırmızı diplomu da var idi...

Mən Konservatoriyada oxuduğumuz dövrü xüsusilə

qeyd etmək istərdim. Fikirləşirəm ki, məhz bu illəri bizim həyatımızda ən mühüm mərhələlərdən biri hesab etmək olar. Çünki məhz bu dövr bizim həyata daha yetkin, dərk edərək yanaşdığımız bir dövr idi. Bizdə musiqi sənətini öyrənmək, incəsənəti fəth etmək, elmə yiyələnmək, mükəmməlləşmək eşqi yaşayırdı.

Qarşımızda Vətənimiz Azərbaycana xidmət etmək kimi böyük məqsəd dayanırdı! İnanın ki, bu gəlişi xoş sözlər deyil. Biz bütün varlığımızla bu məqsəd yolunda addımlayırdıq.

Önümüzdə - indi heykəlləşmiş böyük bəstəkarlar, musiqişünaslar, ifaçılar - tarix yaradan Böyük şəxsiyyətlər var idi: musiqimizi yaradan, elimimizi yazan, böyük əməllərə imza qoyan insanlar... Bəzən yetərincə dərk etmədiyimiz, indi heyif-silənərək "kaş bunu soruşardım, kaş bunu da öyrənərdim, kaş bu dərsi buraxmazdım" dediyimiz, bizə bilik verən unudulmaz müəllimlərimiz... Məhz bu möhtəşəm varlıqlar və onların xalq qarşısında müstəsna xidmətləri bizim üçün başlıca örnək idi.

Konservatoriyada və ya Filarmoniyada keçirilən hər bir konsertdə, musiqi tədbirlərində, ifaçılıq üzrə müsabiqələrdə, konfranslarda iştirak edir, bütün bunlardan mənəvi-əqli zövq alır, musiqiyə, incəsənətə sevgimizi artırıd, ilhamlı deqçiləyər yaşayır, melodiyalar qanadında uçurduq... Və biz bu yolda inamla addımlayırdıq. Bir-birimizə dayağ olaraq, bir-birimizdən bəhələnərək, bir-birimizə dəstək verərək.

Mən tələbəlik illərində imtahanə hazırladığımız günləri xatırlayıram. Yaşadığımız ən unudulmaz günlər kimi... Bu günlərin özü bir məktəb, bir dərs idi, həm də həyatın özü idi. Bəlkə də mənim üçün. Bu məktəbin əsas müəllimi Şəhla idi, desəm yanlışmaram. Biz əsasən rus dilində olan ədəbiyyatdan - qərb musiqi tarixi, rus musiqi tarixi, qərb musiqi ədəbiyyatı kimi dərslərdən və digər mənbələrdən istifadə edirdik. Asan olsun deyə, növbə ilə mövzunu oxuyur və qeydlər aparırdıq. Şəhlanın növbəsi zamanı hər şey axanı ilə gedir, biz arxayınılıqla, mühazirəyə qulaq asmış kimi, rahatlıqla, (hətta çayımızı içə-çə) mövzunu konspektləşdirir, qeydləri yazırdıq. Çünki bildirdik ki, Şəhla bizə ən doğru, ən vacib olan informasiyanı çatdıracaq. O, böyük mətnəndən əsas məqamları tutur və lazımı hissələri vurğulayır, vacib bölmələrə diqqəti yönəldir və çox vaxt hətta bizə başa salır, fikri aydınlaşdırır. Bizim saramız zamanı isə oxuyunla yanaşı, özü də əlinə kitabı alır, bizdən qabağa qaçaraq, artıq müəyyən hissələri oxuyub ümumiləşdirir, tam olaraq qavrayaraq, "bu hissə lazım deyil, oxuma" və ya "bu bölməni və ya fikri təkrar oxu", "əsas mətləb burdadır" və s. kimi qərəqli məsləhətləri verir, bununla da işimizi asanlaşdırırdı.

Tələbəlik illərində əla qiymətləri, aktiv ictimai fəaliyyəti, diplom işinin yüksək səviyyəsi ilə Şəhlanın istedadı artıq üzə çıxmışdı və Konservatoriyani bitirdikdən dərhal sonra, rektorluğun qərarı ilə, ele

Soldan sağa: L.Məmmədova, G.Mahmudova, Ş.Həsənova, Z.İsmayilzadə, Ü.Talibzadə, İ.Köçərli.

buradaca müəllim kimi işə başlamışdı. Namizədlik dissertasiyasının mövzunu seçərkən onun bacarığını biliyini, potensialını gören L.Karaçiqeva ona çətin bir mövzunu həvalə edir və fikirlərində yanılır. Şəhla bu işin öhdəsindən layiqincə - böyük həvə və bacarıqla gəlir. Bu, tamamilə işlənilməmiş bir mövzu idi - "Mövzu - muğamda dramaturji prosesin aparıcısı kimi".

Onu da vurğulayım ki, Şəhla Həsənovanın tədqiqat işinin əhəmiyyətini nəzərə alaraq ilk müdafiə üçün məhz onun işi seçilmişdi. Bu, artıq müstəqillik illərində, Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasında Müdafiə Şurasının keçirdiyi ilk dissertasiya müdafiəsi idi (1994). Şəhla Həsənovanın uğurlu dissertasiya müdafiəsi elmi-mədəni hadisə kimi qəbul edildi, dərin məzmunlu çıxışı, yığcam və məntiqli cavabları ilə Şəhla Həsənova musiqi ictimaiyyəti qarşısında özünü artıq yetkin bir musiqişünas kimi təsdiq etmiş oldu.

Sonradan o, dissertasiya işini bir qədər də mükəmməlləşdirərək "Azərbaycan muğamının tematizmi" (1997) adlı monoqrafiyasını çap etdirir. Bu artıq formalaşmış musiqişünas Şəhla Həsənovanın ilk sanballı əsəri idi. Burada müəllif Azərbaycan muğamında tema və tematizm məsələsini tədqiq etmiş və muğam formasını dramaturji proses olaraq araşdırmışdır. O, görkəmli rus-sovet musiqişünası Boris Asafyevin əsərlərindəki əsas müddəaları - musiqi temasının dinamik keyfiyyəti haqqında olan məşhur formulasını əsas tutaraq muğamda tematizm problemini tədqiq etməyə nail olmuşdur. O, muğamları həm kompozisiya, həm də dramaturji səviyyələrdə təhlil etmiş, "hər muğam kompozisiyası, "başlıq mövzuya" (daha dəqiq, tema-başlıq) bağlıdır. Muğamları bu başlıq mövzular, struktur tərtibatının müxtəlif dərəcəsi ilə fərqlənə bilər, lakin bütün hallarda biz özümdə forma-prosesin elementini təşkil edən intonasiya materialı ilə, yəni, özümdə B.Asafyevin formulasının (i:m:t - impuls,

inkışaf, tamamlanma) mühüm funksional mərhələlərini özümdə daşıyan intonasiya materialı ilə qarşılaşınq" kimi maraqlı doğuran fikirlər söyləmişdir. Dissertasiya işində müəllif dərin bilik və böyük erudisiya nümayiş etdirmiş, Azərbaycan musiqişünasları ilə yanaşı, böyük rus-sovet alim-musiqişünasların - V.Bobrovski, Y.Ruçyevskaya, E.Çiqaryova, V.Xolopov, Y.Nazaykinski, F.Karomatov və başqalarının mühüm elmi fikri və müddəalarına istinad edərək xüsusiyyətlərini və muğam tematizminə tətbiq etmişdir. Bununla da, peşəkar hazırlığını bir daha ortaya qoymuşdur.

Müəllif dissertasiya işində böyük musiqi materialını araşdırır, Rast, Mahur-hindi, Bayatı Qacar, Orta Mahur muğamlarının müqayisəli təhlilini verir, məşhur xanəndə və tarzanların ifalarını - A.Babayev, V.Məmmədaliyev, eyni zamanda, Ə.Bakıxanov, B.Mansurov, H.Hüseynov, Z.Adıgözəlov, A.Abdullayevini ifalarını qarşılaşdırır, onların bu və ya digər ifalarının özəl xüsusiyyətlərini təhlil edir. Fikirlerini əsaslandırmaq üçün musiqişünas "Rast" - muğam qrupuna daxil olan muğamlarda mövzunun intonasiya açılışını izləyir. O qeyd edir: "Mövzunun intonasiya məzmunu onun lad əsasında dayanən tipləşmiş havacıqlardan ibarətdir və sonrakı intonasiya inkışafının özünəməxsus məqam-intonasiya "cövheridir", kvintessensiyasıdır. Qeyd edək ki, bu material ən yüksək motiv tərtibatına malik olan, ən parlaq və mümkün olan muğam temalarından biridir". Tədqiqat boyu əvvəlcə mövzunun yaranma mərhələləri "mikroproses səviyyəsində", daha sonra isə, mövzunun muğamda əsas funksiyası - formayaradıcı və dramaturji rolu tədqiq edilərkən açıqlanır. Bu zaman müəllif muğamın maye və əsas şöbə, guşə, avazlarını tematizm baxımından ardıcıl şəkildə təhlil edir, hər birinin yeri və vəzifəsini müəyyənləşdirir. Ən əsası, muğamı forma-proses olaraq açıq. Musiqişünas vurğulayır ki, "muğam kompozisiyası, hər ifadə sanki yenidən doğularaq, ənənəvi, ideal düşünülen nümunəni pozmayaraq, anında yaranan canlı prosesidir, yeni, sözün əsil mənasında yaradıcılıq prosesidir." Qeyd etmək istərdim ki, indi bu fikirlər musiqişünaslıq elmində artıq öz yerini almış, "oturuşmuş" fikirlər sırasındadır. Yazıldığı dövrdə isə muğam sənəti haqqında yazılmış mühüm elmi fikirlərin başlanğıcı kimi dəyərləndirilən və elmi yeniliyi, fikirlərin dürüstlüyü, tədqiqatın dərinliyi, yeni yanaşma tərzini, fərqliliyi ilə seçilirdi.

Şəhlanın bir musiqişünas kimi ən üstün tələffüzlərindən biri də onun yazı üslubu, dilidir. Onun yazısı mükəmməldir desəm yanlışmaram. Dürüst, elmi, fikirlər o dərəcədə səmimiyyətdir ki, oxuduqca xüsusi bir zövq alınır. Bu yazılarda elmiliklə yanaşı, müəllifin mövzuya emosional münasibət də özünü bünyə verir, söylənilən fikrə səmimi duyğularını, özünü özəl hiss və düşüncələrini qatır.

Ümumiyyətlə, Azərbaycan dilini gözəl bilir və doğma dilin fonetik, semantik gözəlliklərindən, qrammatik, morfoloji xüsusiyyətlərindən yətonərə yararlanir. Fikirləşirəm ki, Azərbaycan dili musiqi elmi ədəbiyyatının formalaşmasında Şəhla Həsənovanın öz yeri vardır. Bu cəhətə, əsas keyfiyyətlərdən biri kimi, ayrıca olaraq vurğulamaq istərdim. Aristotelin "Nitqin

başlıca üstünlüyü aydın olmasındadır" fikrini də onun yazılarda aid etmək olar. O öz fikirlərini mümkün olduğu qədər aydın şəkildə izah edir və hər bir cümləsini məntiqlə sıralanma ilə açıq. Şəhla ən başlıca fikri tutmağı və həmin fikrin ardınca getməyi, fikri genişləndirərək əsaslandırmağı bacarır. Öz fikirlərinə inandırmağı da bacarır. Şəhla Həsənovanın rus dili də olduqca mükəmməldir. Təsədüfi deyildir ki, Azərbaycan bölməsində oxumağına baxmayaraq, rus dilini doğma dili qədər mənimsəmişdi. Təsədüfi deyildir ki, diplom işini, namizədlik dissertasiyasını da məhz rus dilində yazmışdı. Onun bir çox məqalələri də rus dilində yazılmışdır. Bu yazılar üslub cəhətdən çox mükəmməldir və müəllifin bu dilin bütün incəliklərinə yiyələnməsini bir daha ifadə edir.

Şəhla Həsənovanın yaradıcılıq zirvəsi "Musa Mirzəyev" (2008) adlı monoqrafiyasıdır. Bu əsər musiqişünasın doktorluq dissertasiyasının mövzusu əsasında yazılmışdır. Adından göründüyü kimi, monoqrafiya dövrümüzün istedadlı bəstəkarlarından biri olan, gözəl, ilhamlı musiqisi ilə öz adını Azərbaycan musiqi tarixinə yazan Musa Mirzəyevin həyat və yaradıcılığını hesr edilmiş ilk tədqiqat əsəridir. Bu əsəri ilə Şəhla Həsənova bəstəkarın çoxsaylı əsərlərini təhlil edərək bəstəkarın Azərbaycan musiqisi tarixində yerini, əhəmiyyətini müəyyən etmişdir, yaradıcılıq irsinin bədi dəyərini açmağa nail olmuşdur. O bəstəkarın yaradıcılığının gerçək məniyyətini, yaradıcılıq simasını, dürüstlüyü ilə, musiqi ictimaiyyətinə layiqincə təqdim edə bilmişdir. Musa Mirzəyevin belə bir musiqişünas tərəfindən tədqiq edilməsi, həyat və yaradıcılığının qələmə alınması da, bəstəkarın bəxtinə düşən uğurlardan biridir desək, yanlışmaram.

Tədqiqatçı M.Mirzəyevin yaradıcılığının ən mühüm tərəflərini tapır və onları qabardaraq önə çəkir. "Orkestral təfəkkür tərzini", orkestri hiss etməsi, orkestr yazısının kamilliyini, simfonik partiturların professional səviyyəsini qeyd edir, onun simfonizminin təkamül yollarını, janr və tiplərini qeyd edir və onun yalnız və yalnız ənənə çərçivəsində yeniliklər yaradan bir novator bəstəkar kimi təqdim edir. Musa Mirzəyevi bəstəkar, həssas duyumlu musiqiçi olmaqla yanaşı, eyni zamanda, onu həm vətəndaş, həm şəxsiyyət, həm publisist kimi araşdırır, dəyərləndirir. "İran mövləri"ni təhlil edən musiqişünas Musa Mirzəyevin bir insan kimi şairinə təbiətini, zəngin daxili aləmini - zərif hissələr dünyasını, səmimiyyəti və təbiiyyətini, ince linkası və melodiyalarının əsrarəngiz gözəlliyini vurğulayır və bəstəkarın daxili aləmini bir şəxsiyyət olaraq əsərləri vasitəsilə dəyərləndirir. O, bütün əsər boyu olduğu kimi, məhz bu hissədə də özünün musiqişünas "mən"ini ortaya qoyur, bəstəkara, təhlil etdiyi əsərə məhəbbətini, araşdırılan mövzuya hərtərəfli münasibətini və geniş dünyagörüşünü də ortaya qoyur. S.Yeseninin ən gözəl əsərlərindən biri hesab olunan seiflər silsiləsi haqqında yazan müəllif poetik dillə qeyd edir ki, şairin təsvir etdiyi "qızıl güllər, bülbüllər, zəfəran və hənənin ətri hopmuş ab-hava, çayxana və Şiraz xalçaları, küçədəki sərəf surəti - bütün bunlar sanki İran şairlərinin linkasında rast gəlinən, poetik mühtədən götürülmüş detallardır...

Soldan sağa: L.Məmmədova, Y.Axundova, Ş.Həsənova, F.Bədəlbəyli, S.Axundova, N.Rimazi, G.Mahmudova və T.Süleymanova. 2017-ci il.

bu silsilədə Şerq koloritini yaradan əsas etibarilə buradakı şeirlərin obrazlı quruluşu, intonasiya xüsusiyyətləri, hər sətirin özünəməxsus "musiqili" səslənməsidir." Bu sətirlər müəllifin musiqiyə, şeirə, sənətə olan həssas duyğularını, elmi şərişəsini ifadə edir.

Şəhla Həsənovanın elmi yazıları içərisində mənim sevdiyim əsər onun "Musiqi palitrası" (2003) adlı məqalələr toplusudur. Mən bu yazılan oxumağı çox sevirem. İlk növbədə, ona görə ki, bu yazılar öz səmimiyyəti və dilinin gözəlliyi ilə fərqlənir. Əslində isə, bu kitabın bir çox üstünlükləri vardır: bir çox elmi tapıntılar, mövzuya yanaşma tərzinin özəlliyi, fikirlərin məntiqi axarlığı və sairə. Burada ayrı-ayrı bəstəkarlar haqqında oçerklər, məqalələr yer almışdır. Müəllif hər bir bəstəkarın yaradıcılığının özəl tərəflərini, yaradıcılığının ictimai, mədəni, tarixi əhəmiyyətini açmağa nail olmuşdur. "Üzeyir Hacıbəyov" məqaləsini xüsusilə qeyd etmək istəyirəm. Dahi insanlar, böyük şəxsiyyətlər haqqında söz demək, daha dəqiq desək, yeni bir fikir söyləmək çox böyük məsuliyyətdir. Və hər bir musiqişünasdan hərtərəfli bilik sahəsi, peşəkar şərişə tələb edir. Bu məqalə Şəhla Həsənovanın özünü, bir alim kimi, bir daha üzə çıxarır. Bu yazısı ilə müəllif "Üzeyir fenomeninin sirrini" açmaq üçün yeni arqumentlər irəli sürür, Qlinka və Hacıbəyov müqayisəsinə yeni ştrixlər qatır, Avropa və rus milli musiqi məktəblərinin təşəkkül proseslərini bacarıqla ümumiləşdirərək hərtərəfli və dərin biliklərini nümayiş

etdirir. O, yazır ki, "...Ü.Hacıbəyovun həll etdiyi milli mədəniyyət məsələləri başqa klassiklərin fəaliyyəti ilə müqayisədə öz nəhəngliyi ilə seçilir. Ü.Hacıbəyov öz yaradıcılığında dünyanın iki müxtəlif musiqi sisteminin sintezini əldə edərək, bu sintezin klassik nümunələrdə təcəssümünə nail olmuşdur. Odur ki, Ü.Hacıbəyovun klassik kimi tarixi yeri də beynəlxalq miqyasda, "Şerq və Qərb musiqisi kontekstində müəyyən edilməlidir." O, görkəmli Azərbaycan bəstəkar və ifaçıları haqqında məqalələrində təqdim etdiyi şəxsin ümumiləşmiş obrazını, dolğun portretini yaradır, ən əsas yaradıcılıq uğurlarını vurğulayır, öz qəlbinin istisni də ora əlavə edir, musiqiçilərin əsərlərindən doğan rəngarəng bir çələng hörür, həqiqətən gözəl bir musiqi palitrası yaradır. Deyərdim ki, məqalələrin bədii adları artıq çox şeyi həll edir və yazının əsas ovqatını özündə cəmləşdirir. "Böyük həqiqətin sorğuyla sənətə gələn Musorqski" haqqında yazır: "O, sanki tarixi imtahana çəkərək, onu sorğu-suala tutur, bəzən də əsrlərin yaratdığı zamanın səddinin arxasında onu cavabdehliyə çağıraraq mühakimə edirdi" və ya "tanımadığımız" Raxmaninovu tanımaq üçün bəstəkar rus-türk əlaqələri kontekstində araşdırır, yeni, maraqlı doğuran məlumatlar verir, bəstəkarın soyadının türk mənşəyinə diqqətli yönəldir, "şerq boyalarını onun musiqi dilinin" içindən gələn üzvi cəhəti kimi dəyərləndirir. Böyük rus-sovet alimlərinin bu bəstəkarlar haqqında bir çox sanballı tədqiqat əsərlərindən sonra belə bir məqalələrin yazılmasını müəllifin özünə inamından, hadisələrə öz

fikir bucağından yanaşmasından, fərdi "mən"inin olmasından xəbər verir.

Fikirləşirəm ki, əgər musiqişünas olmasaydı, Şəhla bəlkə də gözəl bir pianoçu ola bilərdi. Biz Konservatoriya-da oxuyarkən, "Ümumi fortepiano" fənnindən eyni müəllimdə - gözəl insan və pianoçu, bizim sevimlimiz Güler Rzayevanın sinfində dərs alırdıq. Bəzən duetlər də ifa edirdik. Şəhla çaldığı əsəri həm dərinləndirir, həm də daxili mahiyyətini duyurdu. Əsəri tez bir zamanda düzgün qavrayır, müəllimin göstərişini anında "tutur", ifasına yansır, mükəmməl şərti ilə əsərə, çağırışına mənə qatır. Onun bu istedadını, fitri qabiliyyətini görəndə Konservatoriya rəhbərliyi ona fakultativ olaraq "Orqan" sinfində oxumağa da icazə vermişdi və orqan ifasında da uğurlar əldə etmişdi.

Şəhla Həsənovanın 2008-ci ildə "Musiqi tarixindən mühazirələr"i çapdan çıxmışdır. Bu mühazirələr musiqi təhsili alan tələbələr üçün böyük töhfə olmuş və Azərbaycan dilində yazılmış dərsliklər sırasında öz layiqli yerini tuta bilmişdir. Nəzərə alsaq ki, bu, Qərb musiqi tarixi üzrə ilk mühazirələr idi, dərsliyin əhəmiyyəti bir qədər də artmış olur. Mühazirələr yıqcam və konkretir və mövzuya aid ən əsas məqamları əhatə edir. Müəllif bəstəkarın həyat və yaradıcılığına aid ən vacib mərhələləri, bəstəkarın yaradıcılıq kredosunu, mühüm əsərlərinin əsas ideya və mahiyyətini, estetik və bədii məziyyətlərini qısa, lakin dürüst şəkildə oxucuya çatdırı bilmişdir. Eyni zamanda, "Romantizm", "İmpressionizm", "Fransız "altılar" məqalələrində dövrün apancı ideyaları, siyasi-ictimai mühitin bəstəkar yaradıcılığına təsiri, bədii cərəyanların mədəniyyətə gətirdiyi yeniliklər ümumiləşdirilərək təqdim edilmişdir. Yeri gəlmişkən, "mühazirələr"lə bağlı olan, təsadüfən eşitdiyim bir söhbəti sizinlə bölüşmək istərdim.

Dərs günlərimdən biri idi. Tənəffüs zamanı iki tələbənin bir-birilə söhbətini eşitdim. Onlar "Musiqi tarixi" üzrə dərsliklərdən danışırılar. Tələbənin biri dedi: "Mən Şəhla Həsənovanın "Musiqi tarixi" üzrə mühazirələrini axıtarım. Ən yaxşı mühazirələr onlardır. Hamı belə deyir".

Mənə elə gəlir ki, bu tələbə qız dedikləri Şəhla Həsənovaya həm müəllim, həm alim kimi verilən ən yüksək qiymətin göstəricisidir.

Şəhla Həsənovanın yaradıcılığına bu öləri baxış onun maraqlı dairəsinin çoxşəxəlliyini bir daha üzə çıxardı. O, ilk əvvəl, bir etnomusiqişünas olaraq muğam sənətini tədqiq etmiş, muğamın nota salınması işində şərişəsini ortaya qoymuş, sonra isə yeni bir yaradıcılıq istiqamətində - Azərbaycan bəstəkarlıq məktəbinin öyrənilməsi sahəsində davamlı şəkildə çalışmışdır.

Bu gün sevimli rəfiqəmin, əziz bacım Şəhlanın uğurlarına baxıb həm sevinirəm, həm də fəxr və qürur hissi keçirirəm. Qarşımda dayanan sənətşünaslıq üzrə elmlər doktoru, professorudur. Əməkdar İncəsənət xadimidir. BMA-nın Magistratura şöbəsinin müdürüdür. Müxtəlif illərdə BMA-nın Elmi Şurasının Elmi katibi, Dissertasiya Şurasının Elmi katibi, Prezident yanında AAK-ın Ekspert Şurası sədrinin müavini işləmişdir. Təhsil Nazirliyinin müxtəlif Fəxri Fərmanları ilə təltif olunmuşdur (bu sıranı davam etdirmək də olardı, əminəm ki, bütün bunlar da son deyildir, o bundan da böyük uğurlar haqqıdır).

Ən əsası - böyük hörmət və nüfuz sahibi, hamı tərəfindən qəbul edilən tanınmış alim-musiqişünasdır. Şəhla Həsənova - təhsil sahəsinə böyük töhfələr verən əsil müəllimdir.

O, bütün bu uğurlarını, sözlər əsil mənasında, alın təri, böyük zəhmət, fədakar əməyi, yorulmaz araşdırmaları, elmi, təcürbəvi, pedaqoji, təşkilati, maarifçi fəaliyyəti sayəsində əldə etmişdir. Bu işə - insanın keçə biləcəyi ən şərfli yoldur və Uca Tannın seçilmişlərə verdiyi lütfüdür!

P.S. Bu gün çox kədərli anlar yaşayırıq. Şəhla Həsənova yaradıcılığının zirvəsini, kamillik illərini yaşadığı, bütün musiqi ictimaiyyətinin ondan yeni tədqiqatlar, yeni əsərlər, yeni uğurlar gözlədiyi bir vaxtda - sanki bir göz qırpımında aramızdan getdi. Qəfil ölüm onu haqladı. Biz gözəl bir qadını, ləyaqətli insanı, böyük bir alimi itirdik. Biz rəfiqələrə itkisi isə daha ağır oldu. Yerini heç bir şeylə doldura bilməyəcəyimiz, duzlu söhbətlərindən doymadığımız, nurlu simasına həsrət qaldığımız doğma, əziz, istəklili Şəhlanımdan həmişəlik ayırdıq.